

**BISDOM
ROTTERDAM**

**Bisschop Van den Hende
Kerstretraite Radio Maria
22, 23, 24 december 2025**

- 22 december 2025 | deel 1
Jesaja neemt ons in de Advent mee op de weg van hoop
- 23 december 2025 | deel 2
Geloofsgetuigen die de hoop delen en op weg gaan
- 24 december 2025 | deel 3
Leven in het licht van de hoop die Christus is

**22 december 2025 | deel 1
Jesaja neemt ons in de Advent mee op de weg van hoop**

Op weg naar Kerstmis mag ik met u nadenken over de menswording, de geboorte van Jezus Christus in het Heilig Jaar van de hoop. Als een kerstretraite op weg naar het hoogfeest. Als bisschop van Rotterdam ben ik uitgenodigd om deze woorden van de Schrift en de liturgie met u te delen, opdat wij ons hart kunnen openen heel bijzonder in dit Heilig Jaar, waarin we ‘pelgrims van hoop’ worden genoemd.

De adventstijd die al een paar weken bezig is, heeft een bijzondere start met psalm 25. Daarom wil ik graag een gedeelte van psalm 25 als gebed voorlezen (Psalm 25, 1-4.21).

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.
Tot U, Heer, stijgt mijn verlangen.
Op U, mijn God, is mijn vertrouwen:
laat mij dan niet worden beschaamd,
laat mijn vijanden niet triomferen;
wie op U hoopt wordt nooit beschaamd:
beschaamd wordt wie achteloos ontrouw is.
Leer mij, Heer, te onderscheiden uw wegen,
de paden te zien die Gij wijst.
Laat eenvoud mij geleiden,
oprechtheid: ik blijf U verbeiden, vol hoop.
In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.

We vieren ieder jaar Kerstmis. We bereiden ons erop voor. Dit jaar mogen we heel bijzonder stilstaan bij de hoop die in ons mag leven, de hoop die Christus zelf is. Het was paus Franciscus die bij het begin van het Heilig Jaar het thema bepaalde: pelgrims van hoop. Zonder de hoop die van Christus komt kunnen wij ons niet voorbereiden op welk feest van de Heer dan ook. En zonder hoop die in Christus geworteld is kunnen we niet ons hart openen voor de toekomst met de Heer.

Het Heilig Jaar kreeg dus als thema mee: pelgrims van hoop. Wat is dat voor een hoop waarover paus Franciscus sprak? Wat is het voor een hoop waarover hij schreef in zijn exhortatie ‘Spes non confundit’?

Hoop kennen we in heel veel spreekwoorden, woorden die misschien als een tegeltje aan de muur hangen of die in ons dagelijks gebruik een plaats hebben. Mensen kunnen soms somber zijn en misschien een beetje afwachtend. Dan zeggen we gauw: ik laat het je hopen. We kennen ook de uitdrukking 'hoop doet leven'. En de uitdrukking 'zolang ik adem, heb ik hoop'. Het is duidelijk dat het dan nog steeds gaat over een hoop die voornamelijk in onze eigen regie ligt. Hoop als een soort optimisme dat ik van huis uit zou hebben meegekregen. Of hoop als een koppig doorzetten van: het zal gebeuren. Maar de hoop waarover paus Franciscus sprak, de christelijke hoop, is een hoop die niet bij onszelf begint maar die geworteld is in de persoon van Jezus Christus. En die hoop, zo zegt paus Franciscus, stelt niet teleur.

We kunnen onszelf teleurstellen. Mensen kunnen ons teleurstellen en omstandigheden. Maar de Heer die is mens geworden, en die we op Kerstmis heel bijzonder mogen verwelkomen in ons hart, stelt nooit teleur. Zijn liefde is zo groot dat Hij zelfs zijn leven geeft aan het kruis. Zijn liefde is zo groot dat Hij zelfs na zijn dood en verrijzenis opnieuw naar ons toekomt en zegt: vrede zij u. En zo is de christelijke hoop niet een kwestie van een sterk karakter of van koppig doorduwen. De christelijke hoop is geworteld in de persoon van Jezus Christus.

Het is deze hoop die ons heel bijzonder ook dit jaar in de dagen van Kerstmis mag bezielen. Je kunt Kerstmis vieren als een jaarlijks terugkerende gebeurtenis. Veel mensen doen dat ook. Maar zou misschien dit kerstfeest in het Heilig Jaar ons ook nog meer hoop kunnen schenken? En zouden we nog meer bewust ook vanuit het kerstfeest de hoop in ons kunnen laten groeien?

Zoals gezegd, die hoop is een geschenk van God. Het is niet een kwestie van eigen kracht. Het is de ontmoeting met de Heer die ons duidelijk maakt dat wij toekomst hebben. En dat wij zijn heil mogen verwachten. Heel bijzonder zien we de hoop ook uitgedrukt in de adventskrans. De adventskrans is in veel kerken te vinden en ook bij mensen thuis. En ook hier in de studio van Radio Maria heb ik een kleine adventskrans in de kapel gezien.

Waarom drukt die adventskrans de hoop van Christus uit? Op de eerste plaats, omdat juist in deze donkere dagen voor Kerstmis, terwijl de dagen steeds korter worden en de periodes van duisternis langer, het aantal kaarsen op de adventskrans groeit. Er is toenemend licht. We gaan toe naar Christus die het licht zelf is (Johannes 8, 12). We gaan toe naar Christus die in de duisternis zijn licht laat schijnen (Johannes 1, 5.9). Het licht van Christus is een licht dat niet wordt overwonnen door duisternis. Het is een licht dat niet verdwijnt door onze zonden. Op de adventskrans zien we de uitdrukking van de hoop in Christus als we van zondag naar zondag het kaarslicht zien groeien.

De krans zelf is doorgaans gemaakt van dennentakken. Dat is ook bijzonder, omdat de krans steeds groen blijft. Terwijl buiten de bomen kaal worden, vele bladeren op de grond vallen en hun groene kleur verliezen, blijft de adventskrans groen. Het is een teken van hoop. Want de belofte die Christus is, die blijft. Zo zien we dat de adventskrans op twee manieren de christelijke hoop tot uitdrukking brengt. Het groeiende licht van de naar ons toekomende Christus. En de blijvende groene takken als uitdrukking van Gods belofte die staat. Want wat God ons belooft, wat de Heer ons toezegt, is van blijvende waarde en trekt Hij niet terug.

In deze adventstijd, waarin we nu al ver gevorderd zijn tot vlak voor Kerstmis, heeft steeds die hoop geklonken. In de lezingen van de zondag was steeds in de eerste lezing een gedeelte uit de profeet Jesaja te horen. Op de eerste zondag van de Advent werd dit jaar gelezen uit Jesaja 2 (Jesaja 2, 1-5). Jesaja spreekt zijn volk moed in, niet op eigen kracht, maar als gezondene van de Heer. De hoop die hij verkondigt is op de eerste plaats door zijn eigen hart heen gegaan. De lezing spreekt over hoop op vrede. Zwaarden worden

omgesmeed tot ploegscharen en speerpunten worden tot sikkels gemaakt. Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander. En niemand zal nog leren oorlog voeren.

Als je niet de hoop in je hart bewaart, zou je kunnen zeggen: ik moet het nog maar eens zien met zoveel strijd, met zoveel geweld in onze wereld. Zou het echt gebeuren dat we wapens omsmeden tot instrumenten om in de landbouw te gebruiken? Tot ploegijzers en sikkels. Maar Jesaja laat ons geen ruimte om te blijven twijfelen. Hij nodigt ons uit. Op de eerste zondag van de Advent klonk ook die uitnodiging: kom, laat ons wandelen in het licht van de Heer. Zo is vanaf de eerste zondag, het eerste begin van de Advent, de hoop als een zaadje in ons hart geplant. Door Jesaja, die zelf de hoop ontvangen heeft van de Heer.

Op de tweede zondag van de Advent lazen we opnieuw uit de Profeet Jesaja (11, 1-10). Opnieuw klonk een visioen waarvan Jesaja zeker weet dat de Heer het kan volbrengen, het kan realiseren. Hij is degene die onze wereld en ons kan omvormen. In de natuur, in onze wereld zijn dieren en mensen soms elkaars vijand en ook dieren onderling. En wat schrijft Jesaja? Dat de koe en de berin vriendschap hebben gesloten. Dat hun jongen naast elkaar liggen. Dat een klein kind zelfs zijn hand kan steken in het nest van de adder. Dat er zeker geen zonde meer is en niemand elkaar nog kwaad doet. Zo neemt Jesaja ons mee op de tweede zondag van de Advent op de weg van hoop. Het is de Heer die vrede realiseert. Het is God die onze wereld kan omvormen. En dat is geen kwestie alleen van eigen kracht, maar op uitnodiging van de Heer belang hechten aan en vertrouwen op Gods bedoelingen.

Op de derde zondag van de Advent klonken opnieuw woorden van Jesaja die ons oproepen en reden zijn tot hoop (Jesaja 35, 1-10). De woestijn en de steppe zullen zich verheugen. Jubelen en bloeien zal de dorre vlakte. Dorheid en droogte kunnen veranderen in werkelijke nieuwe bloei, in nieuw leven. Het is de Heer die ons daartoe uitnodigt bij monde van Jesaja. Maak slappe handen sterk. Geef kracht aan knikkende knieën. Spreek tot allen die de moed verloren hebben. Vat moed en vrees niet, uw God komt, om te vergelden en om u te redden. Ook deze woorden uit de profeet Jesaja mogen de hoop in ons versterken. Het gaat steeds opnieuw over Gods bedoelingen en niet over ons falen. Het gaat over Gods licht en niet over de duisternis die wij scheppen. Het gaat over Gods toekomst, terwijl ons leven soms een doodlopende weg lijkt.

En ook op de vierde zondag van de Advent spreekt de profeet Jesaja tot ons (Jesaja 7, 10-14). Heel concreet kondigt hij aan dat God een teken stelt: zie de jonge vrouw zal ontvangen en een zoon baren en ze zal hem noemen Emmanuel, God met ons.

De hoop waarover Jesaja spreekt gaat over vrede en verzoening, over nieuw leven in plaats van dood, over licht in de duisternis, over dat het God zelf is die met ons is in ons midden. We leren in deze adventstijd dat onze hoop een persoon is: de persoon van Jezus Christus die God met ons wil zijn, tot het uiterste toe.

En als we door deze adventszondagen al niet voldoende zijn doordrongen van de hoop die Christus is, worden we zelfs nog in de vigiliemis van Kerstmis (Jesaja 62, 1-5) en in de kerstnachtmis (Jesaja 9, 1-3.5-6) meegenomen in de visioenen van Jesaja die de boodschapper is van de hoop die Christus is. Opnieuw klinken dan woorden die ons vragen om open te staan voor de Heer die komende is. Het is een verbond dat God met ons wil sluiten. Niet zomaar een contract dat je kunt verscheuren, niet zomaar een oorkonde die vergeelt of vaal wordt, maar een band die blijft. Omdat die van Godswege wordt aangereikt. Een verbondenheid dat staat, ook al zijn wij kwetsbare mensen met 'slappe handen' en 'knikkende knieën'. Het is een verbond dat Jesaja vergelijkt met een huwelijksband. Zoals een jongen zijn meisje trouwt, zo zal Hij die u opbouwt u trouwen. En zoals een bruidegom zich verheugt in zijn bruid, zo zal God zich verheugen in u (Jesaja 62, 5).

Deze woorden klinken in de vigiliemis (d.w.z. in de mis op de vooravond) van Kerstmis die we nog tegoe hebben. En uiteindelijk klinkt in de kerstnacht opnieuw de boodschap van hoop van de profeet Jesaja. Het volk dat in het duister wandelt, ziet een groot licht. Een licht straalt over hen die wonen in het land van doodse duisternis. Gij hebt hun blijdschap vermeerderd, hun vreugde vergroot.

De persoon van Jezus Christus, Gods Zoon die mens wordt, God met ons, is alle reden tot hoop en vreugde. Want Hij wordt genoemd: de Vredenvorst. Hij wordt genoemd, degene die de Wonderbare Raadsman is. Hij brengt tot stand wat God in liefde met ons voorheeft. We mogen dat in deze Kerst betrekken op het Heilig Jaar, waarin we als pelgrims van hoop het feest van Kerstmis vieren. De hoop van het groeiende licht. De hoop die uitgedrukt wordt in een steeds groene krans. Het is de hoop die Christus zelf is.

Hoe bereiden wij ons voor op deze kerst? Deze eerste etappe van de retraite helpt ons om die vraag te stellen. Als wij werkelijk de profeet Jesaja in ons hart sluiten, als we van week tot week deze woorden van Gods toekomst hebben gehoord, blijven we dan ons hart sluiten of zetten wij -om het in de woorden van Jesaja te zeggen- ons hart wijd open? En zijn we in staat om niet alleen hoopvol te zijn, maar onze hoop allereerst ook bewust te ontleen aan Jezus Christus? Want zozeer heeft God de wereld lief dat Hij zijn enige Zoon geeft om ons te verlossen (Johannes 3, 17-18).

Ik wil deze beschouwing als eerste etappe van onze kerstretraite afsluiten met gebed.

Heer, Jezus Christus. Wat is het een groot geschenk dat U in ons midden bent gekomen. Dat U in ons midden bent gekomen om ons de hoop te geven op uw toekomst. Niet alleen in de woorden van de profeet Jesaja, maar ook in uw eigen persoon. Dat Gij, hoe groot Gij ook zijt, U klein hebt gemaakt en uw handen uitstrekt naar iedere mens. Dat U de hoop in ons hart vestigt, die altijd mag blijven. Een hoop die in duisternis steeds opnieuw ons moed en vertrouwen geeft. Een hoop die in tijden van crisis en twijfel ons vaste grond geeft onder onze voeten. Wij danken u Heer, voor zoveel liefde. Help ons om ons hart te openen en als pelgrims van hoop te weten dat Kerstmis ons hart mag vervullen. En dat uw hoop ons nooit teleurstelt.

Onze Vader...

Amen.

23 december 2025 | deel 2

Geloofsgetuigen die de hoop delen en op weg gaan

Luisteraars van Radio Maria, ik mag u uitnodigen voor de tweede etappe van onze kerstretraite. Als bisschop van Rotterdam ben ik uitgenodigd om samen met u bewust te leven naar Kerstmis toe. Heel bijzonder in dit Heilig Jaar van de hoop. Mochten we in de vorige aflevering stilstaan bij het getuigenis van de hoop in de profeet Jesaja, bij de persoon van Jezus Christus die de bron is en de hoop in eigen persoon, vandaag wil ik met u stilstaan bij de verschillende personen die een prominente rol vervullen in het evangelie van Kerst. Ze vervullen een prominente rol, niet alleen door hun geloof, maar ook omdat ze de Heer ontmoeten.

Opnieuw wil ik eerst psalm 25 bidden, de psalm waarmee we de Advent zijn begonnen (Psalm 25, 1-4.21).

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.

Tot U, Heer, stijgt mijn verlangen.

Op U, mijn God, is mijn vertrouwen:

laat mij dan niet worden beschaamd,
laat mijn vijanden niet triomferen;
wie op U hoopt wordt nooit beschaamd:
beschaamd wordt wie achteloos ontrouw is.
Leer mij, Heer, te onderscheiden uw wegen,
de paden te zien die Gij wijst.
Laat eenvoud mij geleiden,
oprechtheid: ik blijf U verbeiden, vol hoop.
In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.

Het feest van Kerstmis, de menswording van Gods Zoon, is zeer verbonden met het heilig Evangelie. Vooral in het evangelie van Lucas en in het evangelie van Matteüs vinden wij de woorden, die vertrouwde beelden voor ons zijn, wanneer het gaat om het kerstverhaal in het evangelie. Zowel bij Lucas als bij Matteüs komt duidelijk naar voren hoe de hoop leeft in de harten van Maria en Jozef. Hoezeer de hoop leeft in het hart van Elisabeth, de nicht van Maria. En ook hoe de hoop zijn uitwerking heeft in de oude Simeon in de tempel.

Graag wil ik vandaag met u stilstaan bij deze personen die net als wij, verlost door de Heer, mogen leven in zijn hoop en vreugde. Op de eerste plaats denken we aan Maria. In het evangelie van Lucas wordt zij bezocht door de engel Gabriël die haar vraagt om de moeder van de Heer te worden. Maria, die vol hoop is en geloof, stelt toch een vraag: hoe kan dat nou? Maar de engel stelt haar gerust: het is God die voorziet. U zult overschaduwd worden door de Heilige Geest. En Maria, die met dit antwoord nog steeds niet alles weet, zegt met vertrouwen: mij geschiede naar uw woord Lucas 1, 38). Maria leeft in de verbondenheid met de Heer. Zij is beschikbaar om steeds opnieuw de Heer te dienen: moge mijn leven staan in uw dienst, moge in mijn leven gebeuren wat U verwacht, wat U van plan bent.

Maria is in dat opzicht de eerste gelovige van het Nieuwe Testament. In wie de hoop leeft op de komst van de Messias. In wie de hoop leeft dat God de vervulling is van haar leven. Je zegt niet zomaar: mij geschiede naar uw woord. Je legt daarmee je leven in handen van God en bent niet langer zelf alleen degene die je leven plant en die de regie voert over de dagen die je gegeven zijn. Maria is bereid de moeder van de Heer te worden. Zij leeft van de hoop en de vreugde dat Hij hier met haar is.

In het evangelie van Matteüs is het Jozef die in de verwachting van de Messias leeft. In eerste instantie is Jozef geschokt: is Maria zwanger? Niet van mij. Hij is een rechtschapen man, zo staat er bij Matteüs te lezen (Matteüs 1, 19). Hij wil haar niet in opspraak brengen. En hij voelt in zijn geweten dat Maria die zijn verloofde is ook zijn trouw verdient. In eerste instantie wil hij in stilte van haar scheiden. Zich uit de voeten maken, omdat hij het niet kan verkroppen dat Maria zwanger is. Maar in een droom wordt hij geleid door een engel die tot hem spreekt. De engel citeert woorden van de profeet Jesaja, die ook in deze weken van de Advent klinken. Ze zijn een reden tot hoop, een bemoediging, een aansporing om te geloven in Gods toekomst. De engel citeert Jesaja 7, 14: zie de maagd zal zwanger worden en een zoon ter wereld brengen en men zal hem de naam Emmanuel geven, God met ons.

Wanneer Jozef ontwaakt uit deze droom, zo zegt ons het Matteüs evangelie, verandert hij zijn plan. Hij gaat niet van Maria weg. Sterker nog, hij wijkt niet van haar zijde. Hij is degene die haar trouw begeleidt en ook de zorg op zich neemt van het Kind. Van de Zoon die zij ter wereld zal brengen, de Emmanuel, de God met ons. Maria en Jozef zijn door en door gelovige mensen die hun heil van God verwachten. Niet hun eigen plannen, hun eigen verwachtingen staan op de eerste plaats. Maar de belofte van de profeet Jesaja. De belofte gedaan aan het volk van Israël dat de Messias komt om zijn volk te bevrijden.

Maria en Jozef, die hun heil van God verwachten, stellen hun vertrouwen in het kleine Kind dat uit Maria geboren mag worden en door Jozef behoedt. Het Kind is God zelf die hoop brengt in een donkere wereld, die de langverwachte vervulling is van de belofte.

Als gelovige Joodse mensen verwachten ze alle heil van God, aangezegd en beloofd door de profeet Jesaja. Dan ontleen je je hoop aan deze gelovige zekerheid. Dan put je de hoop uit het vertrouwen dat je durft te stellen in Gods belofte. Deze hoop is niet gebaseerd op het geloof of vertrouwen van een mens alleen. Niet een sterk karakter, niet je opvoeding. Maar het is een gave Gods. Het is een gave van de Geest om zoveel vertrouwen te kunnen hebben dat je in God en zijn belofte je vertrouwen stelt en richting aan je leven geeft. En op die manier ook ten diepste in de Heer je bestaansgrond weet. De hoop is niet gebaseerd op het geloof en vertrouwen van mensen alleen. Het is een gave van God. Maria en Jozef zullen zich nooit laten voorstaan op het feit dat ze hoopvolle mensen zijn. Zij zullen zich niet laten voorstaan op het feit dat ze zo hun vertrouwen stellen in de Heer. Ze zullen zelfs de Heer daarvoor danken. Maria die de engel mocht ontvangen en beschikbaar was. En Jozef die door de engel in een droom wordt bijgepraat en geleid. Dat betekent dat zij de hoop die ze in hun hart koesteren van de Heer ontvangen hebben.

Ik denk ook aan Elisabeth, de moeder van Johannes de Doper. Zoals we kunnen horen, in het evangelie van Lucas, is Elisabeth op late leeftijd alsnog zwanger van Johannes de Doper(cf. Lucas 1, 36). Dat zij zwanger is mag Maria vernemen uit de mond van de engel Gabriël wanneer die haar vraagt om de moeder van de Heer te worden. Daar klinkt de belofte dat ook haar nicht Elisabeth zwanger is. Dat moet voor Maria een bemoediging zijn geweest, omdat zij met haar nicht de hoop in Christus kan delen.

Elisabeth zingt het uit zodra haar nicht Maria in haar huis binnentreedt. Ze zegt: waaraan heb ik het te danken dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt? Zalig zij die geloofd heeft dat tot vervulling zou komen wat haar vanwege de Heer gezegd is (Lucas 1, 43). Dat zegt Elisabeth tegen Maria: zalig ben je omdat je geloof hebt gehecht aan de belofte van God. Zalig ben je omdat je je hoop stelt op de woorden van de Heer die je via de engel mocht vernemen. Elisabeth was dus krachtens de Geest niet alleen zelf vol hoop. Ze herkent ook het geloof en de hoop op Gods belofte in Maria, de moeder van de Heer. Spreken we wel eens in onze wereld van gedeelde smart is halve smart, je zou mogen zeggen bij deze ontmoeting dat gedeelde hoop dubbele hoop is.

Ik maak een sprongetje vooruit, naar het moment dat de pas geboren Jezus wordt opgedragen in de tempel. Wanneer Maria en Jozef met het kind Jezus naar de tempel komen, is daar de oude Simeon. Hij heeft zijn hoop gesteld op Gods belofte dat de Messias zal komen. De evangelist Lucas beschrijft Simeon als een wetsgetrouw en vroom man die Israëls vertroosting verwachtte. En de Heilige Geest rust op hem, zo zegt het evangelie van Lucas. En Lucas zegt (Lucas 2, 25): Simeon roept het uit en ontvangt het Christus Kind, de gezalfde des Heren, met open armen. Ook in deze ontmoeting wordt de hoop gedeeld. De hoop dat God de belofte die Hij gedaan heeft, vervult hier in ons midden. Maria en Jozef, die het kind koesteren vanaf de eerste dag. En Simeon die God dankt dat hij dit Kind, Gods Zoon, mag ontmoeten. Laat nu Heer, zegt hij, uw dienaar in vrede heengaan, mijn ogen hebben het heil aanschouwd dat Gij hebt bereid voor alle volken (Lucas 2, 29-31).

Terug naar de geboorte van Christus. In deze tweede etappe van de kerstretraite spreken we over de prominente personen die in het kerstevangelie zo'n belangrijke rol spelen als personen van hoop. We spraken over Maria, over Jozef, over Elisabeth en tenslotte over Simeon die in de tempel Maria en Jozef en het Kind ontvangt.

Maria en Jozef zijn werkelijk in beweging gekomen. Ze maken de beweging van hun hart. Maria, die na haar twijfels en vragen voluit kan zeggen: mij geschiede naar uw woord. En Jozef die na de droom, waarin hij door de engel de nodige uitleg krijgt, in staat is om bij

Maria te blijven en haar niet in stilte te verlaten. Zij maken als hoopvolle mensen een beweging in hun hart naar de Heer toe en op de weg van de Heer.

We zien in het kerstevangelie nog meer mensen die een beweging maken. In hun hart maar ook in letterlijke zin. Als de engelen verkondigen dat Christus geboren is zijn het allereerst de herders die deze boodschap mogen vernemen. Deze boodschap van hoop voor alle mensen. En ze zeggen dan ook heel spontaan: kom, laten we naar Bethlehem gaan om te zien wat we hebben gehoord (cf. Lucas 2, 15). De herders zijn dus open en ontvankelijk voor de verkondiging van de engel dat de Messias is geboren, dat Jezus Christus met liefde in ons midden is gekomen. En ze gaan naar de plaats toe waar het Kind te vinden is. Ze komen in beweging. En als ze er eenmaal zijn, beweegt ook hun hart, want ze zijn vol eerbied en vreugde bij het zien van de Messias, de Zoon van God, Jezus Christus, die de hoop in eigen persoon is.

Dat lezen we ook in het Matteüs evangelie waar de wijzen in beweging komen. Zij hebben er een hele reis voor over wanneer ze de ster volgen om de Messias te vinden. Ze zeggen: wij zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen (Matteüs 2, 2). Ze maken de beweging van vertrouwde plaatsen naar een onbekende plek om daar het Christuskind te ontmoeten, te vereren en hulde te brengen.

In deze kersttijd mogen wij ons als pelgrims van hoop verbonden voelen met al deze geloofsgenoten die in het evangelie naar voren worden gebracht. Maria, de moeder des Heren. Jozef, die in vertrouwen op de Heer kiest om de weg met het Kind en zijn moeder te gaan. Elisabeth die haar nicht aanspreekt als de moeder van de Heer en de hoop op Gods belofte herkent. Simeon die zijn levensvervulling ziet in het zien van Jezus in de tempel. De herders die in beweging komen om het Kind te ontmoeten. En de wijzen die in beweging komen om Hem hulde te brengen na een lange reis.

Komt ons hart in beweging in deze viering van Kerstmis? We zijn weken voorbereid om ons steeds meer open te stellen voor het kerstevangelie. Maar hoe je je ook voorbereidt, het is niet zo dat onze voorbereiding de hoop als het ware voortbrengt. De hoop is niet het resultaat van onze voorbereiding en onze vroomheid. Het is eerder andersom. De belofte van God, de menswording van Christus, is onze hoop, is de bron van onze hoop en onze vreugde.

Kunnen wij in beweging komen als wij misschien in deze Advent somber zijn gebleven? Kunnen wij in beweging komen als de woorden van Jesaja ons toch niet echt hebben geraakt, omdat het dagelijks leven ons zo van het tegendeel lijkt te overtuigen? Ik nodig u uit om in deze tweede etappe van de kerstretraite te vragen aan de Heer: geef mij de hoop die Maria en Jozef eigen waren, versterk in mij de hoop die Elisabeth werkelijk beleefde, en breng mij in beweging in de richting van Jezus zoals de herders en de wijzen hebben gedaan.

Dan kunnen ook wij delen in de hoop die Christus is. Dan kunnen ook wij in donkere dagen het licht van de Heer herkennen. En dan blijft zijn belofte staan als een altijd groene adventskrans. Kerstmis is geen herhaling van een jaarlijks feest, maar de grote uitnodiging om opnieuw je hoop te stellen op de Heer. En zo te leven vanuit zijn belofte en liefde.

Ik wil met u bidden aan het einde van deze tweede etappe van de kerstretraite.

Vader In de hemel, zozeer hebt Gij de wereld lief dat Gij uw eniggeboren Zoon hebt gezonden, ja zelfs hebt gegeven. Al was er niet zoveel gastvrijheid te bespeuren. Hij kwam op de wereld op een koude, nederige plaats. We danken u dat Maria en Jozef vanaf het begin hun hoop stelden in dit Kind. En dat Elisabeth de hoop en de vreugde herkende in haar nicht Maria. Heer, we danken U dat de verklaring van de engelen, de verkondiging van

de menswording bij de herders werkelijk in hun hart is gekomen, zodat ze in beweging kwamen en het Kind gingen zoeken en vereren. We danken U dat de wijzen ons voorgaan op de weg van het evangelie. We bidden U dat we niet stilzitten in angst, niet stilstaan bij alles wat normaal lijkt te zijn, maar ons durven te bewegen in de richting van Christus, die met wijd gestrekte armen ons opwacht.

Onze Vader...

Amen.

24 december 2025 | deel 3

Leven in het licht van de hoop die Christus is

Beste luisteraars van Radio Maria, vandaag op 24 december staan we bijna aan de vooravond van het kerstfeest. Ik ben als bisschop van Rotterdam uitgenodigd om met u in stilte en gebed na te denken over de grote gebeurtenis die wij mogen vieren. Dat God in ons midden is mens geworden. Dat zijn liefde zo groot is dat Hij in ons midden wil wonen. Om het met de woorden van het evangelie van Johannes te zeggen: dat Hij zijn tent in ons midden heeft opgeslagen (Johannes 1, 14).

We bidden met de woorden van psalm 25, waarmee de adventstijd begonnen is (Psalm 25, 1-4.21). Om ons hart te verheffen naar Gods belofte om zo de hoop te ontvangen die bij onze roeping onmisbaar is.

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.

Tot U, Heer, stijgt mijn verlangen.

Op U, mijn God, is mijn vertrouwen:

laat mij dan niet worden beschaamd,

laat mijn vijanden niet triomferen;

wie op U hoopt wordt nooit beschaamd:

beschaamd wordt wie achteloos ontrouw is.

Leer mij, Heer, te onderscheiden uw wegen,

de paden te zien die Gij wijst.

Laat eenvoud mij geleiden,

oprechtheid: ik blijf U verbeiden, vol hoop.

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, amen.

Deze derde etappe van de kerstretraite wil ik met u stilstaan bij de hoop die Christus is, maar vooral bij de vragen: Is er ruimte in ons hart voor Christus? Zijn we in staat te leven in het licht van de hoop die Christus is? En zijn we in de gelegenheid en sterk genoeg om die hoop door te geven aan anderen in Christus' Naam?

We hebben in de eerste etappe van deze kerstretraite stilgestaan bij de adventstijd die ons uitnodigt bij monde van Jesaja om te vertrouwen op Gods toekomst en hoop te hebben op zijn belofte. Gisteren hebben we stilgestaan bij de geloofsgetuigen in het evangelie die hun hart aan de Heer gaven en zo getuigenis aflegden van de hoop die in hen leefde. Maria en Jozef, maar ook Elisabeth, Simeon in de tempel en uiteindelijk ook de herders en de wijzen die in beweging kwamen om de Heer te zien en te aanbidden.

Deze laatste etappe mogen we opnieuw de vraag stellen: wat doet de verkondiging van Christus, de Zoon van God, met ons? Het heeft de herders geraakt. Zij gingen op weg ook al was het voor hen compleet nieuw en onbekend. Kan het evangelie van Christus ook ons tot beweging brengen? En kan de verkondiging van de menswording van Gods Zoon ons hart verder openen? In de woorden van Jesaja: wijd open.

Ruimte in ons hart. Dat is op Kerstmis het allerbelangrijkste. Wij vieren in de kersttijd dat God mens wordt. Hij komt in ons midden. En we hebben in deze adventstijd vooruitgekeken naar zijn wederkomst. Op dit moment wil ik de vraag stellen, tussen komst en wederkomst in, mag Hij in ons hart komen met zijn boodschap van hoop? Het evangelie verkondigt dat God mens wordt omwille van ons. En als je de feestvreugde kent van kerst, en je laat meenemen in de duizenden kaarsen die branden, die als een licht getuigenis afleggen van de Heer, dan zijn we misschien in ons enthousiasme, maar al te zeer geneigd om volmondig ja te zeggen. Ja, Heer, U mag wonen in mijn hart. Ja, Heer, U krijgt alle ruimte. Dat verdient uw boodschap van vrede, dat maakt mij tot een hoopvolle pelgrim. Maar er zijn genoeg dingen die deze hoopvolle bereidheid, dat vertrouwen en de bereidheid om ervan te getuigen, ook soms weer kleiner maken of doen doven. Gebeurtenissen van oorlog en strijd, gebeurtenissen van verdriet en zonde.

Als we op tweede kerstdag in de kerk samenkomen is er even niets meer te zien van de witte kleur van Kerst die zo prominent in de kerk was in de nachtmis en de dagmis. Het wordt ineens een dag om de martelaar Stefanus te gedenken, die diaken was en die als dienaar van de Heer het evangelie verkondigde. Vlak na Kerst willen we misschien nog vol zijn van Gods belofte en de vreugde van de menswording van de Heer. Deze tweede kerstdag met zijn devote aandacht voor Stefanus bederft misschien bijna onze feestvreugde. In het boek handelingen kunnen we lezen over het getuigenis (Handelingen 7). Hoe hij vol genade en kracht, met grote tekenen onder het volk de liefde van Christus verkondigt. Hij moest echter veel tegenwerking ondervinden. Mensen staan hem letterlijk naar het leven. Hij wordt uiteindelijk gestenigd. Terwijl Paulus, nog niet tot geloof gekomen, op een afstand toekijkt en nota bene op de jassen past van de stenengooiers (Handelingen 7, 58), want als je je jas uit hebt dan heb je je mouwen vrij kun je effectiever gooien. Stefanus is vol van de liefde van God en Gods mens geworden liefde die zelfs het kruis voor ons overheeft en die verrees uit de dood. Stefanus gaat Hem om het zo te zeggen, achterna. Vervuld door de Geest staarde Stefanus naar de hemel en zag Gods heerlijkheid en Jezus staande aan Gods rechterhand. En hij riep uit: ik zie de hemel open en de Mensenzoon staande aan Gods rechterhand.

Degenen die stenen gooiden waren doof voor deze boodschap. Degenen die Stefanus naar het leven stonden, hadden geen enkele ontvankelijkheid voor de hoop die Christus is. Stefanus sterft. Hij bezwijkt onder al het geweld van de stenen die hem raken. Het is treffend dat hij dan woorden van Jezus zelf in de mond neemt, de woorden die Jezus sprak aan het kruis. En hij maakt dat tot zijn eigen bede wanneer hij zegt: Heer, reken hun deze zonde niet aan (Handelingen 7, 60; Lucas 23, 34).

Het is duidelijk dat we de hoop aan Christus mogen ontleen. En dat we heel bijzonder op Kerstmis die hoop opnieuw ontvangen en met de vreugde over de aanwezigheid van de Heer als christenen vol vertrouwen onze weg mogen gaan. Maar wat kan die weg een knauw krijgen als er moeilijkheden op ons pad komen. Zo op tweede kerstdag worden we meteen geconfronteerd met de slag die Stefanus wordt toegebracht die getuigt van de Heer tot in de dood.

Ook in het Matteüs evangelie vinden we na Jezus' geboorte en de ontmoeting met de wijzen een moment dat je dramatisch en gevaarlijk kunt noemen. Want Maria en Jozef met het Kind gaan op vlucht naar Egypte. Ze zijn de dreiging van Herodes te weten gekomen die alle kleine jongetjes wil ombrengen om er alles aan te doen om de Messias te stoppen en een halt toe te roepen. Maria en Jozef gaan met Jezus op de vlucht naar Egypte. Dat is alweer zo'n moment dat je kerstvreugde en de hoopvolle boodschap van de menswording een knauw krijgt en de rillingen je over de rug kunnen lopen als je beseft hoe zij ternauwernood aan de dood ontsnappen. Bij de vlucht die zij naar Egypte ondernemen denken we ook aan veel mensen die nu op de vlucht zijn. Mensen die nu op zoek zijn naar een veilige plaats, maar die letterlijk in het prikkeldraad belanden of op de bodem van de

zee. Zo kan de vlucht naar Egypte onze kerstvreugde doorkruisen met wanhoop en somberheid en onze hoop die Christus is misschien wel doen doven. Is er in uw hart ruimte om de belofte van de Heer levend te houden als opdracht en als uitdaging?

Ook Maria krijgt te horen van Simeon hoe zwaar haar leven zal zijn. 'Moeder van de Heer' is misschien een eretitel voor ons die geloven, maar het is ook een zware last die Maria moet dragen van dag tot dag. Het is Simeon die zegt dat Jezus gekomen is tot val en opstanding van velen. Hij zal mensen hebben die Hem willen volgen. En er zullen mensen zijn die Hem tegenwerken of zelfs ter dood brengen. En ook uw eigen hart, zo zegt het Lucas evangelie over Maria, zal door een zwaard worden doorboord (Lucas 2, 35). De moeder van de Heer is 'moeder van smarten'.

De verkondiging van Christus, de Zoon van God, zo enthousiast door de engelen aan de herders gebracht, de vreugde van het kerstfeest met zijn vele kaarsen, van de adventskrans die getuigt van de hoop die in ons leeft met het groeiende licht en het blijvende groen - het kan zo in stukken vallen als wij doordrongen worden van de ernst waarin wij leven. Hoe Stefanus als geloofsgetuige de dood vindt omwille van de Heer. Hoe Maria, Jozef en Jezus ternauwernood ontsnappen aan de dreigende dood door Herodes opgezet. En hoe Maria bijna een dreiging te horen krijgt: uw hart zal door een zwaard worden doorboord.

Hoe staat het met onze hoop op Kerstmis? We zijn 'pelgrims van hoop' en paus Franciscus zei in zijn boodschap voor het Heilig Jaar: die hoop stelt niet teleur, want het is Christus zelf (Romeinen 5, 5). We weten dat het Kind van Bethlehem uiteindelijk ook de gekruisigde Heer is die sterft. Dat deze gekruisigde uiteindelijk ook de verlosser is van de wereld, en opstaat uit de dood. Paus Franciscus vroeg om in het Heilig Jaar van hoop ook zelf 'bewegingen van hoop' te maken. Op de eerste plaats betekent dit dat we vervuld moeten zijn van de hoop die Christus is. En dat we het geloof mogen bewaren, ondanks dat het onder druk staat door de duisternis die we ontmoeten en die we tegenkomen in de wereld en in ons eigen leven.

Wanneer paus Franciscus vraagt om als leerlingen van de Heer bewegingen van hoop te maken, mogen we beseffen dat we op Kerstmis vieren dat Christus zelf als eerste een beweging van hoop heeft gemaakt door mens te worden. Dat Hij zelf de weg is gegaan van de vernedering om onze hoop te kunnen zijn. De beweging van hoop bij uitstek zou je kunnen zeggen, is de menswording van de Heer die uiteindelijk uitloopt in zijn kruisdood en verrijzenis.

Hoe is het met ons? Als er ruimte is in ons hart voor de verkondiging van Christus als de Zoon van God, zijn wij dan in staat om te leven in het licht van die hoop die Christus is? Ook wanneer we teleurstelling en dreiging te verduren hebben of misschien door somberheid zo worden overspoeld dat er nauwelijks iets blijft branden van het vuur van het begin? Kerstmis vraagt om ook dan staande te blijven. God heeft ons zo zeer liefgehad dat Hij naast ons staat. God heeft ons zozeer bemind, dat Hij met ons gaat. En zijn verbond met ons is sterker dan de dood als wij geloven in Christus die is mens geworden, als wij op Kerstmis vieren dat de Heer de vervulling is van ons verlangen, van de toekomst met God.

We kunnen ook andere mensen op dat spoor van het evangelie uitnodigen. De Heer zelf maakte de eerste beweging van hoop door mens te worden. Kunnen wij als leerlingen van de Heer die het kerstfeest vieren ook een beweging een hoop maken naar de mensen om ons heen die het moeilijk hebben? Paus Franciscus noemt verschillende groepen mensen die, geschapen naar het beeld van God, in nood verkeren, die het moeilijk hebben en het zwaar te verduren krijgen. Hij noemt onder meer vluchtelingen. Hij noemt ook mensen die ernstig ziek zijn. En mensen die in de gevangenis zitten. Mensen die eenzaam zijn en berooid.

Laten wij ons raken door deze mensen in nood, zoals de Heer zich vanaf het begin liet raken door de nood van onze wereld? Staan we open voor de liefde van God om die te kunnen delen met de mensen die, zo lijkt het, zonder liefde moeten leven? Kerstmis mag in ons de hoop versterken, omdat Christus zelf in ons midden komt. En als wij dat vieren in de kerk en wereldwijd dan mogen we beseffen dat dit op vele plaatsen en in vele omstandigheden wordt gevierd. In grote kathedralen met prachtige koren. Maar ook op plaatsen waar misschien maar weinig mensen kunnen komen, omdat je niet in vrijheid het kerstfeest kunt vieren. Hoe zal het dit jaar zijn in Bethlehem? Zal er gelegenheid zijn om te midden van alle dreiging en oorlog het kerstevangelie te verkondigen en het licht van Christus te verkondigen? Op vele andere plaatsen wordt het kerstfeest gevierd en wordt het kerstkind verwelkomd: in arme gebieden waar nauwelijks geld is voor een kerk, in oorlogsgebieden waar menig gebouw is vernietigd en mensen ver van huis vluchteling zijn. Zij vereenzelvigen zich misschien wel met Maria en Jozef, die met het Kind op de vlucht gingen naar Egypte.

Het is duidelijk dat Kerstmis een groot geschenk is, omdat de hoop van Christus ons wordt geschonken. Jezus Christus, Gods Zoon, de hoop in eigen persoon. Maar het is ook de vraag of wij in het licht van die hoop kunnen leven en getuigen van de Heer. Met woorden van verkondiging en bemoediging, woorden van vergeving en verzoening. En ook door daden van liefde, door mensen nabij te zijn met werken van barmhartigheid, met een open hart. Een hart dat open is voor God kan ook openstaan voor de naaste die het beeld is van God.

Ik hoop van harte en ik bid dat wij in deze dagen waarin we het kerstfeest vieren, met de verwachtingen van Jesaja in ons hart, met de belofte van de Heer en het geloofsgetuigenis van Maria en Jozef en vele anderen, ook zelf het verschil mogen maken door in de hoop te leven die de Heer ons biedt. Door in de hoop te leven die onze ogen en ons hart openmaakt voor Gods toekomst. En dat wij door bewegingen van hoop mogen getuigen van de trouw van God en dat kwaad niet het laatste woord heeft en dat zonde niet het laatste woord heeft. Het gaat om de liefde van de Heer en zijn barmhartigheid.

Aan het einde van deze derde etappe van de kerstretraite wil ik met u bidden.

Vader in de hemel, wij danken U dat uw Zoon Jezus mens is geworden. We danken U voor de kracht van de Geest waardoor we de hoop die in ons mag leven, ook in ons mag groeien. Heer, help ons om ondanks teleurstellingen en angst ons hart niet te sluiten, maar wijd open te zetten voor uw belofte. Dat we elkaar mogen bemoedigen om ons hart wijd open te zetten voor Gods beloften. Dat we in beweging komen voor alle mensen naar wie de liefde van Christus uitgaat. Dat we ons hart openen voor allen die door Christus worden bemind. Moge dit kerstfeest ons opnieuw doordringen van onze roeping. Dat wij de hoop die wij ontvangen, het geloof en de liefde die wij ontvangen, niet voor onszelf houden maar delen met alle mensen van goede wil. In Christus' Naam. Tot verlossing van velen. En tot vervulling van uw plannen met ons.

Onze Vader...

Amen.